Turun hallinto-oikeus	**Lausunto**	
Ylituomari Ritva Isomoisio	15.11.2016	Dnro H 00084/16

Viite: Eduskunnan lakivaliokunnan kutsu 11.11.2016

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain 193 §:n ja 197 §:n 2 momentin muuttamisesta (HE 234/2016 vp)

Turun hallinto-oikeus esittää pyydettynä asiantuntijalausuntonaan kunnioittaen seuraavaa:

Turun hallinto-oikeus kannattaa hallituksen esitystä

Turun hallinto-oikeus kannattaa hallituksen esitystä kansainvälistä suojelua koskevien Helsingin hallinto-oikeuteen keskitettyjen valitusasioiden hajauttamiseksi käsiteltäviksi myös Itä-Suomen, Pohjois-Suomen ja Turun hallinto-oikeudessa. Maahanmuuttoviraston vastuualueisiin perustuvat hallinto-oikeuksien toimivallan määräytymisperusteet ovat tarkoituksenmukaiset ja selkeät.

Hajauttaminen on tarpeen toteuttaa pikaisesti yhtäältä tämänhetkisen valitusruuhkan purkamiseksi ja toisaalta varautumiseksi mahdollisiin suuriin valitusmääriin myös tulevaisuudessa. Valitusten käsittelyaikojen pitäminen lyhyinä on tärkeää erityisesti turvapaikanhakijoiden oikeusturvan kannalta.

Syksyllä 2015 tapahtuneen turvapaikanhakijoiden määrän räjähdysmäisen kasvun seurauksena kansainvälistä suojelua koskevien valitusten keskimääräinen käsittelyaika on hallituksen esityksestä ilmenevästi pidentymässä jopa yli 12 kuukauteen, eikä tätä pidentymistä pystytä estämään pelkästään lisäresursseja Helsingin hallinto-oikeuteen osoittamalla. On myös otettava huomioon, että vaikka turvapaikanhakijoita ei tällä hetkellä EU:n ja Turkin välisen sopimuksen ja eräiden EU-maiden toimenpiteiden johdosta saavu merkittäviä määriä, tilanne saattaa äkillisesti muuttua. Useamman eri puolilla maata sijaitsevan tuomioistuimen muodostama verkosto pystyy yhtä tuomioistuinta huomattavasti joustavammin mukautuman asiamäärien vaikeasti ennustettaviin ja suuriin vaihteluihin. Kansainvälistä suojelua koskevien asioiden määrän on myös ennakoitu joka tapauksessa pysyvän aikaisempaa selvästi korkeammalla tasolla.

Oikeuskäytännön yhtenäisyydestä pystytään huolehtimaan turvapaikka-asioita käsittelevien neljän hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden välisellä yhteydenpidolla ja ratkaisuista tiedottamalla. Korkein hallinto-oikeus on jo alkanut julkaista aiempaa enemmän ulkomaalaislain soveltamista koskevia ratkaisujaan. Siirtymävaiheessa tiedon kulkua voidaan helpottaa esimerkiksi siten, että Helsingin hallinto-oikeus tekee koonnin niistä päätöksistään, joilla on merkitystä ratkaisulinjan yhtenäisyydelle.

Koulutuksen merkitys korostuu alkuvaiheessa. Helsingin hallinto-oikeuden ja oikeusministeriön koulutusyksikön yhteistyössä laatimaa koulutusmateriaalia on jo julkaistu oikeusministeriön intranetissä ja lisäkoulutusta tullaan järjestämään. Kun korkeimman hallinto-oikeuden ja Helsingin hallinto-oikeuden jäsenet toimivat kouluttajina, siirtyy mahdollisimman paljon tietoa vallitsevasta oikeuskäytännöstä. Videoyhteyksiä hyödyntämällä koulutusta on helppo järjestää eri hallinto-oikeuksien henkilöstöstä koostuvalle laajallekin joukolle nopeasti ja kustannustehokkaasti.

Turun hallinto-oikeudella on valmiudet turvapaikka-asioiden vastaanottamiseen

Turun hallinto-oikeuden työtilanne on hyvä. Keskimääräinen käsittelyaika on tällä hetkellä 6 kk ja vireillä olevien asioiden määrä on vakiintunut noin puolen vuoden työmäärää vastaavalle tasolle.

Turun hallinto-oikeudessa ulkomaalaisasiat on keskitetty yhdelle kolmesta jaostosta. Erityisesti tämän jaoston henkilöstöllä on hyvät edellytykset laajentaa osaamistaan turvapaikka-asioihin, ja myös muu henkilöstö on motivoitunutta siihen. Turvapaikka-asioiden hajauttamista silmällä pitäen Turun hallinto-oikeus on lisäksi myöntänyt kolmelle kokeneelle hallinto-oikeussihteerille vuoden 2016 loppuun asti virkavapautta työskentelyyn määräaikaisina tuomareina Helsingin hallinto-oikeudessa. Tavoitteena on, että he tuovat hajauttamisen toteuduttua Turun hallinto-oikeuteen käytännön kokemusta nimenomaan turvapaikka-asioiden käsittelemisestä ja ratkaisemisesta hallinto-oikeudessa sekä tietoa vallitsevasta oikeuskäytännöstä Helsingin hallinto-oikeudessa.

Turun hallinto-oikeudella on myös erinomaiset edellytykset osaavan lisätyövoiman rekrytoinnille, koska Turussa on oikeustieteellinen tiedekunta mutta suhteellisen vähän työpaikkoja juristeille. Hallinto-oikeuteen on jo tullut yhteydenottoja henkilöiltä, joilla on kokemusta turvapaikka-asioista. Myös tulkkipalveluita on Turussa tarjolla. Lisähenkilöstölle tarvittavat tilat järjestyvät Turun oikeustalosta eli samasta rakennuksesta kuin nykyiset toimitilat.

Jo olemassa olevaa turvapaikka- ja muiden ulkomaalaisasioiden osaamista hyödyntämällä ja laajentamalla sekä uutta työvoimaa tarpeellisessa määrin rekrytoimalla kansainvälistä suojelua koskevat valitusasiat saadaan Turun hallinto-oikeudessa ratkaistuiksi tehokkaasti ja oikeusvarmuudesta huolehtien.

Voimaantulosäännös ja resurssitarve

Esityksen tavoitteena on estää käsittelyaikojen pidentyminen, minkä vuoksi myös lain voimaan tullessa vireillä olevat valitukset esitetään hajautettaviksi. Koska näiden vastaanottavaan hallinto-oikeuteen samanaikaisesti saapuvien asioiden määrä on suuri, resursseja tarvitaan alkuvaiheessa enemmän kuin vastaava asiamäärä edellyttäisi normaalitilanteessa, jotta käsittelyajat saadaan pidetyksi mahdollisimman lyhyinä. Resurssitarve on siis selvästi etupainotteinen eli vähenee ruuhkan purkamisen myötä.

Vastaanottaviin hallinto-oikeuksiin tulisikin osoittaa heti alkuvaiheessa vähintään siirtyvien asiamäärien suhteessa saman verran lisäresursseja kuin niitä on siihen mennessä osoitettu Helsingin hallinto-oikeuteen, jossa turvapaikka-asioiden käsittelystä on pitkä kokemus. Jos henkilökuntaa ei ole heti alussa riittävästi, tavoite käsittelyaikojen lyhentymisestä vaarantuu. Yleisten oikeusturvanäkökohtien valossa ei myöskään voida pitää perusteltuna sitä, että

muiden kiireellisten asioiden käsittelyä viivytettäisiin turvapaikka-asioiden käsittelyn takia. Tällainen menettely olisi myös omiaan aiheuttamaan yhteiskunnallista vastakkainasettelua.

Esityksen mukaan siirtämisen ulkopuolelle jäisivät vain ne asiat, joissa on järjestetty suullinen käsittely tai jotka on jo ratkaistu istunnossa. Tällöinkin kuitenkin menee hukkaan jonkin verran jo tehtyä lainkäyttötyötä, joka lisäksi kohdistuu todennäköisimmin kaikkein vanhimpiin asioihin. Voisi siten olla aiheellista harkita voimaantulosäännöksen tarkistamista siten, että 1.1.2017 vireillä olevista asioista siirtyisivät vain tietyn Helsingin hallinto-oikeuden ja Maahanmuuttoviraston tilastojen perusteella määriteltävän ajankohdan jälkeen vireille tulleet asiat.

Ylituomari Ritva Isomoisio